

10. Пушкарєва Н.Л. Женщины Древней Руси. -М.: Мысль, 1989. -286 с.
11. Ричка В.М. Шлюб і подружнє життя в Київській Русі // Український історичний журнал. -1992. -№ 1. -С.131-141.
12. Колесніков С.Д. Шлюбно-сімейне право Київської Русі // Проблеми державотворення України: історія і сучасність. -Ч.1. -Харків: УніВС, 1997. -С.23-32
13. Глиняный В.П. Правовое положение замужней женщины с древнего времени и до конца XIX в. -Одесса: Юрид. лит., 1999. -304 с.
14. Повесть временных лет. По Лаврентьевскому списку. -Ч.1. -М.-Л.: Изд-во Академии наук СССР, 1950. -404 с.
15. Загоровский А. О разводе по русскому праву. -Харьков: Типография М.Ф. Зильберберга, 1884. -490 с.
16. Соловьев С. М. Сочинения. -В 18-ти кн. -Кн.1. -Т.1-2. -М.: Мысль, 1988. -797 с.
17. Шпилевский С. Семейные власти у древних славян и германцев. -Казань: Университетская тип., 1869. -388 с.
18. Русская историческая библиотека: Памятники древнерусского канонического права. -Ч.1 (Памятники XI-XV вв.). -Т.6. -С-Пб.: Типография императорской академии наук, 1880. -930 ст.
19. Российское законодательство X-XX веков. -В 9-ти т. -Т.1. Законодательство древней Руси. -М.: Юрид. лит., 1984. -430 с.
20. Савельев А. Юридически отношения между супругами по законам и обычаям великорусского народа. -Н. Новгород: Типография Н. Ройского и Д. Душина, 1881. -91 с.
21. Пашков С.С. Истории русской женщины. -С-Пб.: Типография А.С. Суворина, 1879. -352 с.
22. Сумцов Н.Ф. О свадебных обрядах преимущественно русских. -Харьков: Типография П.В. Понова, 1881. -206 с.
23. Хлебников Н. Общество и государство в домонгольский период русской истории. -С-Пб.: Типография А.М. Котомина, 1872. -512 с.
24. Ключевский В.О. Русская история. Полный курс лекций в трех книгах. -Кн. 1. -М.: Мысль, 1995. -572 с.
25. Рейц А. Опыт истории российских государственных и гражданских законов. -М.: Университетская типография, 1836. -414 с.
26. Тютрюмов И. Крестьянская семья (очерк обычного права) // Русская речь. -1879. -№ 7. -С.270-294.
27. Полное собрание русских летописей. -Т.2. Ипатьевская летопись. -М.: Изд-во вост. лит-ры, 1962. -938 ст.
28. Сказание о святых Борисе и Глебе. Сильвестровский список XIV века. Издал И.И. Срезневский. -С-Пб.: В типографии императорской академии наук, 1860. -90 ст.

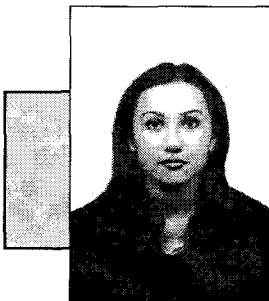
Надійшла до редколегії 22.12.2004

ОМЕЛ'ЯНЧУК С.В. ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ПРОЦЕДУРЫ ЗАКЛЮЧЕНИЯ БРАКА И ЕГО ФОРМЫ В ДРЕВНЕЙ РУСИ

Исследуются основные формы заключения брака (умыкания, купля, договор между родителями, церковная) и правовая процедура его оформление.

OMEL'JANCHUK S.V. LEGAL REGULATION OF PROCEDURE CONCLUSION OF THE MARRIAGE AND ITS FORM IN ANCIENT RUSSIA

Basic forms of the conclusion of a marriage (abstraction, the purchase, the contract between parents, church) and legal procedure its registration are investigated.

I.M. СКУРАТОВИЧ

Національна юридична академія України ім. Ярослава Мурога

УДК (477)342.26“192”

ВПЛИВ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ НА МІСЦЕВІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УРСР НА ПОЧАТКУ 30-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ¹

Виконаний аналіз заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності органів державної влади і державного управління України на початку 30-х років минулого століття.

Величезний розмах промислового (індустріалізація), сільськогосподарського (колективізація) і культурного

будівництва в СРСР у 30-ті роки ХХ століття зажадав від центральних органів влади відмовитися від дріб'язкової опіки місць і зосередити свою роботу на керівництві загальними питаннями, при рівнобіжному розширенні прав і кола обов'язків місцевих органів – з метою підвищення

¹ Первинна рекомендація з напрямку досліджень: канд. юрид. наук Маймескулов Л.М. (НЮАУ).

ініціативи і значення останніх в управлінні народним господарством. XVI партійна конференція (квітень 1929 р.) вказувала, що «систематична перебудова апарату повинна йти по лінії децентралізації оперативних функцій при одночасній централізації планування і керівництва в основних питаннях» [1]. Цей принцип і був одним із тих, які лежали в основі перебудови радянського державного апарату в 1930-ті роки.

Іншим наріжним каменем, хоча й багато у чому декларативним, виступав принцип демократичного централізму. Демократичний централізм, як про це заявлялося на всіх рівнях, передбачав, що вищестоящі державні органи здійснюють планування і керівництво в загальних питаннях; органи нижчого підпорядкування користуються при цьому правом і можливістю за допомогою критики й інших шляхів указувати на недоліки в роботі вищих органів і вимагати їхнього виправлення. Ставлячи перед місцевими органами загальнодержавні задачі і направляючи на їхнє вирішення місцеву ініціативу, вищі органи повинні були враховувати пропозиції місць і використовувати весь їхній багатий досвід.

В організації і функціонуванні органів державної влади демократичний централізм, як про це говорилося, виявлявся, з одного боку, в тім, що всі органи державної влади у центрі і на місцях (від вищого органу влади до сільської Ради) обиралися народом, вибори проводилися при цьому на основі загального, прямого і рівного виборчого права, депутати звітували перед виборцями, яким було надане право відкликання депутатів.

З іншого боку, система органів державної влади будувалася на основі не тільки політичної, але й організаційної єдності центру і місць, тобто єдності центральних і місцевих органів державної влади, які й складали разом з органами державного управління єдину систему органів влади і управління. При цьому акти вищих органів державної влади являлися обов'язковими для органів державної влади нижчого підпорядкування.

В інших формах принцип демократичного централізму проявлявся в організації і функціонуванні органів державного управління. Тут характерним, з одного боку, було те, що органи загального управління (уряд і виконкоми місцевих Рад) утворювалися відповідними повновладними представницькими органами, тобто Радами, й усі органи державного управління підвітні відповідним представницьким органам (Радам) і відповідальні перед ними. Вважалося, що у такий спосіб досягався демократизм в управлінні. З іншого боку, органи державного управління складали єдину систему, побудовану на основі підпорядкування органів нижчого підпорядкування вищестоящим і керівництва з боку останніх. Цим досягалася необхідна централізація управління.

У здійсненні принципу демократичного централізму в організації і діяльності органів державного управління в його радянській інтерпретації широке застосування знаходила система «подвійного підпорядкування». При «подвійному підпорядкуванні» орган державного управління був підлеглий одночасно по двом лініям: за територіальною ознакою – відповідному органу влади (підпорядкування по горизонталі) і вищому органу галузевого управління (підпорядкування по вертикалі).

Підпорядкування по горизонталі забезпечувало пов-

ноту влади місцевих Рад, створювало сприятливі умови для налагодження державним апаратом безпосередніх зв'язків із населенням, для боротьби з бюрократизмом, розвитку місцевої ініціативи, місцевого почину тощо. Підпорядкування по вертикалі відповідало необхідності централізованого управління, дозволяло боротися з тенденціями місництва, забезпечувало єдність у діяльності всіх однорідних місцевих органів, виконання в інтересах усієї країни єдиного плану, загальнодержавних завдань. Ці головні особливості і повинні були забезпечити поєднання демократизму з централізмом в організації і функціонуванні органів радянської державної влади – хоча реалії нерідко засвідчували й децю іншу картину.

З кінця 1920-х і на початку 1930-х років, як зазначалося вище, активно проводиться розукрупнення адміністративно-територіальних одиниць: областей і районів. Воно супроводжувалося паралельним розукрупненням наркоматів й інших господарських організацій. Розукрупнення переслідувало на меті здійснити подальше наближення державного апарату до об'єктів управління, до низової роботи, і тим зробити управління більш гнучким, конкретним і оперативним. Цей процес особливо яскраво проявився в промисловості, хоча торкнувся також сільського господарства, транспорту та ін. Розукрупнення привело до створення ряду нових дуже важливих наркоматів. Так, у промисловості замість ВРНГ СРСР створюється ряд галузевих промислових наркоматів, що було безпосередньо пов'язано з завданнями створення вирішальних галузей важкої індустрії. Відповідно розвивалася і мережа місцевих органів управління народним господарством.

Місцеві органи радянської влади до розглядуваного часу нагромадили значний досвід і зміцнили організаційно й матеріально; наявними були всі необхідні передумови для подальшого розширення їхніх прав за рахунок центральних органів. У руслі цього відбувалося певне «пересування» низки функцій, і насамперед оперативних, зверху вниз, особливо по лінії управління промисловістю. Статистичні дані показували, що в результаті такого перерозподілу функцій і сил, уже з 1926 р. почало спостерігатися безупинне зменшення питомої ваги персоналу центрального і обласного апарату при одночасному систематичному зростанні персоналу нижніх ланок радянської системи державного управління, включаючи сільський радянський державний апарат [2].

Посилення ролі низових ланок державного апарату стало важливою організаційною передумовою для певного наближення апарату до мас, розвитку ініціативи на місцях і росту місцевої активності. Через децентралізацію оперативних функцій при централізації планового керівництва Радянський уряд ужив заходів до посилення всіх зв'язків радянського державного апарату «по горизонталі»; певне значення тут мало і рішення XVII з'їзду партії (січень-лютий 1934 р.) про перетворення уповноважених загальносоюзних наркоматів в обласні управління, підлеглі не тільки наркоматам, але і своїм місцевим Радам.

У 30-ті роки минулого століття значно підсилюлася роль державного планування; природно тому, що в цей період підсилюється і роль державних планових органів, що викликало велику їхню реорганізацію і подальше зміцнення.

Перебудова радянського державного апарату в 1930-ті

роки характеризувалася також посиленням уваги до проблем розвитку національних районів і національних республік. Спостерігалось відносно кількісне зниження персоналу в союзних і автономних республіках [2], причому ріст персоналу відбувався не по лінії адміністративно-управлінської групи, а по лінії соціально-культурних установ.

За офіційною версією, «з метою подальшого зміцнення місцевих органів державної влади і поліпшення їхньої роботи», а реально – задля усунення зі складу Рад представників не більшовицьких партій і течій, у 1930 р. були проведені перевибори міських і сільських Рад. Відповідно до вказівок Президії ЦВК СРСР і Президії ВУЦВК на Україні протягом 1930 р. відбулися дострокові перевибори окремих сільських Рад (було переобрано 1203 сільські Ради) [3], а протягом 1931 р. – усіх міських Рад. Широко використовувалося право відкликання депутатів, за офіційною версією, тих, що «не виправдали довіри виборців», а насправді – усіх не-більшовицьких депутатів: так, тільки по 22 округам наприкінці 1929 р. і протягом першого кварталу 1930 р. з місцевих Рад було відкликано близько 8 тис. депутатів [4].

Перевибори міських Рад показали зростаючу на базі широкої радянської демократії активність працюючих мас. Якщо під час виборчої кампанії 1928-1929 рр. у виборах до міських Рад взяли участь 71 % виборців, то в 1930-1931 рр. – 87,7 % [5].

Перевибори сприяли перебудові роботи місцевих Рад, позитивно вплинули на формування і виконання наказів виборців, подальшу роботу Рад і їхніх секцій, активізацію їхньої діяльності у всіх областях господарського і соціально-культурного будівництва. Внаслідок перевиборів суттєво зросла частка жінок серед депутатів: так, якщо в 1929 р. серед депутатів сільських Рад України було тільки 17 % жінок, то вже наприкінці 1932 р. їх число зросло до 28 % [6]. Жінки-активістки зіграли значну роль у поліпшенні роботи сільських Рад.

Однак необхідність докорінного поліпшення всієї діяльності сільських Рад вимагала перегляду положення про сільські Ради, яке вже не відповідало новим умовам – тому ВУЦВК 01.07.1931 р. затвердив нове Положення про сільські Ради [7]. Відповідно до нього, сільські Ради створювалися, як правило, у кожному селі, крім дрібних населених пунктів, об'єднаних в одну сільську Раду без шкоди для політичного, господарського і культурного будівництва в них. Сільські Ради обиралися на один рік на основі єдиної для усіх виборців норми, у порядку, передбаченому Конституцією УСРР і законодавством СРСР і УСРР. У тих випадках, коли сільська Рада систематично не виконувала державних завдань, на підставі постанови ВУЦВК вона могла бути розпущена. Дострокові перевибори сільських Рад могли проводитися також за вимогою двох третин усіх виборців села. Положенням передбачалося, що сільські Ради керують усім господарським і соціально-культурним будівництвом на території села; у ньому детально визначалася їхня компетенція в області організаційно-масової і планової роботи, сільського господарства, фінансової діяльності, кооперації і товарообігу, а також у відношенні місцевого господарства, будівництва доріг, зв'язку, охорони здоров'я, соціального страхування, охорони праці і культурно-просвітньої роботи. Положення

ставило за обов'язок сільським Радам залучати широкі маси працюючого селянства, зокрема жінок, до практичної участі в господарському і культурному будівництві; рішуче боротися проти бюрократизму, тяганини, безгосподарності, вживати заходів щодо скорочення апарату, а також до поліпшення всієї діяльності [8].

Завдання індустріалізації та суцільної колективізації вимагали також перебудови районних радянських органів. Районні органи Радянської влади необхідно було максимально наблизити до населення, усіяко зміцнити, розширити їхні права й обов'язки, установити безпосередні зв'язки цих органів з центральною владою республіки – ВУЦВК і РНК УСРР.

У зв'язку з підвищенням ролі районних виконавчих комітетів як планово-керівних органів і організаторів мас виникла потреба переглянути положення про районні органи Радянської влади. У жовтні 1930 р. ЦВК і РНК СРСР затвердили основні положення про районні з'їзди Рад і про виконавчі комітети [9]. Відповідно до цього у липні 1931 р. друга сесія ВУЦВК дванадцятого скликання прийняла нове Положення про районні з'їзди Рад і виконавчі комітети УСРР. На відміну від попередніх, це положення значно розширювало компетенцію районних з'їздів Рад, покладаючи на них задачі, які раніше виконувалися окремими з'їздами Рад. Так, до виняткової компетенції районних з'їздів було віднесене затвердження перспективних і річних планів господарського і культурного будівництва районів, затвердження районних бюджетів і звітів про їхнє виконання, звітів про діяльність районного виконавчого комітету, а також розгляд звітів про роботу державних установ, підприємств, кооперативних і громадських організацій, розташованих на території району, обрання райвиконкому, делегатів на Всеукраїнський з'їзд Рад і народних судів. Районний з'їзд Рад підпорядковувався Всеукраїнському з'їздові Рад, ВУЦВК і його Президії, а районний виконком у всій своїй діяльності керувався постановами районного і Всеукраїнського з'їздів Рад, ВУЦВК, його Президії і РНК УСРР. Відповідно до нового положення у складі районних виконкомів створювалися відділи: земельний, постачання, фінансовий, народної освіти, робітничо-селянської інспекції, а також планове бюро й управління міліції. Крім того, при райвиконкомах створювалися інспектури по місцевому господарству і будівництву доріг, праці і соцзабезпечення, охорони здоров'я. Відділи й інспектури райвиконкомів виконували постанови і розпорядження вищих органів державної влади, а також райвиконкомів. Вони були підзвітні райвиконкому, відповідним Народним комісаріатам чи прирівняним до них республіканським установам УСРР [8].

В міру індустріалізації розгорталося широке будівництво нових міст, зростало міське господарство, а отже, і значення міських Рад. Через це дуже швидко виявилася назрілою потреба перебудови роботи міських Рад відповідно до тих нових умов, що склалися. Тому вже у серпні 1930 р. Президія ЦВК СРСР приймає постанову «Про реорганізацію роботи міських Рад у зв'язку з ліквідацією округів» [9]. Цим актом встановлювалося, що великі промислові і культурно-політичні центри з населенням понад 50 тис. чол. виділяються у самостійні адміністративно-господарські одиниці; міські Ради цієї групи міст безпосередньо підпорядковувалися президіям Центральних Ви-

конавчих Комітетів союзних чи автономних республік. У містах з населенням менше 50 тис. чоловік міські Ради створювалися відповідно до Положення про організацію в Союзі РСР міських Рад [9] і були підпорядковані відповідному районному виконавчому комітету.

У липні 1931 р. Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет прийняв нове Положення про міські Ради Української СРР [8], котре встановлювало дві категорії міських Рад: республіканського і районного підпорядкування. Міські Ради, виділені в окремі адміністративно-господарські одиниці, були безпосередньо підпорядковані Всеукраїнському з'їздові Рад, ВУЦВК, його Президії і РНК УСРР. Інші міські Ради підпорядковувалися відповідному районному з'їздові Рад і райвиконкому.

Міські Ради, підпорядковані безпосередньо центру, стосовно прилягаючих до міста сільських і селищних Рад мали усі права й обов'язки районного виконавчого комітету. При них створювалися відділи: міського господарства, земельний, фінансовий, праці, народної освіти, робітничо-селянської інспекції, постачання, а також планове бюро й управління міліції. Крім того, при президіях міських Рад створювалися відділи організаційно-масової роботи і комісії, що діяли на основі спеціальних законів.

Підпорядковані районному виконавчому комітету міські Ради не створювали відділів й інспектур; міські Ради, розташовані у районному центрі, проводили оперативну роботу через відділи й інспектури райвиконкому, а міські Ради всіх інших міст – через свій апарат. Нове Положення про міські Ради, на відміну від Положення 1927 р., розширювало їхню компетенцію в галузі народногосподарського планування, соціального і культурного будівництва, а також у сфері торгівлі, споживчої кооперації тощо.

Значно підвищилася роль пленумів міських Рад. Крім питань загальнополітичного характеру і загальнодержавного будівництва Положення віднесло до виняткового ведення пленумів затвердження перспективних і річних планів господарського і соціально-культурного будівництва, міського бюджету і звітів про його виконання, умов довгострокових позик, а також обрання народних суддів [4].

Важливе значення мали заходи щодо зміцнення радянського державного апарату кадрами. Для цього проводилася низка заходів: «очищення» радянського держапарату, до якого залучалися широкі працюючі маси; «висування»; «соціалістичне сумісництво» і т.д. Усі ці міри допомагали створенню в кожній радянській державній установі ядра з найбільш «революційно-свідомих» працівників, відтискуванню й ізоляції «ненадійних елементів».

В умовах бурхливого господарського і культурного будівництва завдання забезпечення оперативного управління викликали в 1934 р. перегляд усієї організаційної сторони і докорінну у зв'язку з цим перебудову внутрішньої структури майже всіх установ радянського державного апарату. На перших етапах розвитку радянських управлінських структур, аж до 1934 р., досить широке застосування у державному управлінні мала функціональна система управління. Походження і сутність функціональної системи управління, проблеми перенесення її на радянський ґрунт, а також її наступної ліквідації і перебудови радянського державного апарату за виробничо-територіальним і виробничо-галузевим принципами роз-

глядалися у роботах А. Аракеяна [10], А. Аскерова [11], З. Гришина [12] та інших учених.

У 1930-ті рр. була проведена низка заходів по розширенню кола обов'язків місцевих органів державної влади й управління, поліпшенню керівництва ними з боку вищестоящих державних органів; при цьому про розширення прав останніх згадувалося дуже рідко. Так, у січні 1933 р. Об'єднаний пленум ЦК і ЦВК ВКП(б) прийняв постанову «Про цілі і задачі політичних відділів МТС і радгоспів» [1]. Виконання цієї постанови перетворило МТС на центри не тільки господарсько-технічного, але й політичного, а також організаційного керівництва широкими масами колгоспного селянства, сприяло встановленню всеохоплюючого державного контролю за цією переважаючою за своєю чисельністю верствою населення України. Начальники політвідділів МТС безпосередньо підпорядковувалися політсектору МТС обласного земельного управління [1].

МТС почали розглядатися й як осередки створення нового районування території країни. Так, у зв'язку з утворенням нових економічних центрів навколо МТС, XVII з'їзд партії визнав за необхідне «створювати нові самостійні райони чи в менш міцних центрах МТС – підрайони, а політвідділи МТС у міру необхідності перетворювати на райкоми чи підрайкоми» [1]. Відповідно до цього рішення листопадовий (1934 р.) Пленум ЦК партії, вказавши на «...необхідність завершення початого ще при ліквідації округів районування і повного наближення органів управління до села...» [1], запропонував розкрити великі райони. У результаті цих заходів загальна кількість сільських районів в СРСР збільшилася з 2443 у 1934 р. до 3463 у 1938 р. [13].

Ще одним із заходів, спрямованих на підвищення ефективності управлінської діяльності, стала постанова «Про організаційну роботу Рад», яку ЦВК СРСР прийняв 27.05.1934 р. У постанові зазначалося, що здійснення поставлених завдань вимагає подальшого зміцнення Рад і посилення їхньої організаційно-масової роботи. Відповідно до постанови передбачалися заходи для забезпечення розгортання роботи секцій і депутатських груп як основних форм залучення працюючих мас до роботи Рад, подальшого розвитку сумісництва робітників у державному апараті та їхньому шефстві над ним, періодичних скликань при виконавчих комітетах й їхніх відділах нарад представників масових організацій із залученням широкої громадськості для обміну досвідом і підготовки окремих конкретних питань. У постанові були визначені секції, які мали створюватися при сільських, міських і районних Радах. Означена постанова ЦВК СРСР передбачала також створення на всіх підприємствах, у колгоспах, радгоспах, машинно-тракторних станціях й установах, де був один чи більше депутат Ради (або ж кандидат у депутати), депутатських груп, котрі поєднували б навколо себе активну частину трудящих. Депутатські групи покликані були залучати трудящих до державного управління, організувати їх на виконання виробничих завдань, сприяти поліпшенню матеріально-побутового обслуговування населення. Цим же законодавчим актом передбачався ряд практичних заходів для зміцнення організаційних відділів і відділів національностей центральних і місцевих виконавчих комітетів Рад [9].

Господарсько-політичні завдання, що стояли перед місцевими Радами країни, вимагали подальшого поєднання їхньої роботи, поліпшення її змісту, удосконалення форм і методів. У зв'язку з цим Президія ВУЦВК прийняла постанову від 03.09.1934 р. «Про організаційну роботу Рад і виконкомів УСРР» [8], в якій визначила шляхи перебудови організаційно-масової роботи місцевих органів державної влади відповідно до постанов ЦВК і РНК СРСР. На цій основі в республіці розгорнулася робота по зміцненню організаційних відділів й інструкторських груп виконавчих комітетів, надання практичної допомоги сільським і селищним Радам розширенню мережі секцій і депутатських груп й активізації їхньої роботи, організації сумісництва робітників у державному апараті, по широкому залученню жінок до роботи в місцевих Радах і їхніх органах.

Важливим організаційним заходом Президії ВУЦВК, спрямованим на зміцнення Рад, була законодавча регламентація кількісного складу президій міських, районних у містах і селищних Радах, а також пленумів і президій обласних і районних виконавчих комітетів [8].

У руслі цих же проблем виникла потреба у перебудові й удосконаленні роботи сільських Рад. У розглядуваний період завдання комнезамів були практично вичерпані, тому останні були ліквідовані постановою пленуму Всеукраїнського комітету незаможних селян від 16.02.1933 р. «Про ліквідацію комітетів незаможних селян» [14], дещо пізніше затвердженою ВУЦВК [8].

Перебудова діяльності сільських Рад відбувалася шляхом поєднання їхньої організаційно-масової роботи, зокрема, це виражалось у розширенні мережі секцій і депутатських груп і значному покращенні їхньої діяльності, спрямованої на надання допомоги сільським органам влади у вирішенні основних питань господарського і культурного життя села: так, якщо на 01.01.1934 р. в Україні нараховувалося 39015 секцій сільських Рад, то на 01.07.1936 р. їх було вже 93571; за цей же період кількість членів секцій виросла з 280234 до 880888 чоловік. Так само швидко розширювалася мережа депутатських груп сільських Рад. Протягом того ж часу число депутатських груп збільшилося з 16158 до 64556, а кількість їхніх членів з 116855 до 516005 чоловік².

Таким чином, зміни адміністративно-територіального поділу в УРСР на початку 1930-х рр. викликали необхідність перебудови радянського апарату, що негативним чином позначалися на функціонуванні місцевих органів державної влади.

ЛІТЕРАТУРА

1. КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК. –М.: Госполитиздат, 1953-1954. – Ч.1. –918 с. –Ч.II. –897 с.
2. Государственный аппарат СССР, 1924-1928 гг. –М.: Статиздат, 1929. –367 с.
3. Центральний державний архів вищих органів влади України. –Ф.1. –Оп.6. –Стр.183. –Арк.36. (Стр.370. –Арк.39).
4. История государства и права Украинской ССР: В 3-х т. /АН УССР. Ин-т гос-ва и права; Редкол.: Б.М. Бабий (отв. ред.) и др. –К.: Наук. думка. –1987. –Т.1. –319 с. –Т.2. –347 с.
5. Резолюції Всеукраїнських з'їздів Рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів. –Х., 1932. –531 с.
6. XIII Всеукраїнський съезд Советов: Стенографический отчет. –Харьков, 1935. –778 с.
7. Історія держави і права України: Академічний курс: У 2-х т. /За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина. –К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2000. –Т.1. –648 с. –Т.2. –580 с.
8. Зібрання Указонень Української Соціалістичної Радянської Республіки: Офіційне видання. –1931. –№ 31. –Ст.242.
9. Собрание Законов Союза Советских Социалистических Республик: Официальное издание Управления делами Совета Народных Комиссаров СССР. –1930. –№ 52. –Ст.544.
10. Аракелян А.А. Демократический централизм – основа управления социалистической промышленностью. Серия III. –№ 13. –М.: Изд-во «Знание», 1957. –48 с.
11. Аскеров А.А. Очерки советского строительства. –М.: Изд-во МГУ, 1953. –260 с.
12. Гришин З. Вопросы ликвидации функционалки и обезлички в организации труда // Реконструкция госаппарата и борьба с бюрократизмом. –М.: Изд-во «Власть советов» при Президиуме ВЦИК, 1931. –С.68-72.
13. Лужин А.В. Административно-территориальное устройство Советского государства. –М.: Юрид. лит., 1969. –172 с.
14. Постанова пленуму Всеукраїнського комітету незаможних селян від «Про ліквідацію комітетів незаможних селян» від 16.02.1933 р. // Вісті. –6.03.1993.

Надійшла до редколегії 29.04.2005

СКУРАТОВИЧ І.Н. ВЛИЯНИЕ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ НА МЕСТНЫЕ ОРГАНЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ И ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В УССР В НАЧАЛЕ 30-Х ГОДОВ XX ВЕКА

Выполнен анализ мероприятий, направленных на повышение эффективности деятельности органов государственной власти и государственного управления Украины в начале 30-х годов прошлого столетия.

SKURATOVICH I.N. INFLUENCE OF ADMINISTRATIVE-TERRITORIAL TRANSFORMATIONS ON LOCAL GOVERNMENT ORGANS AND THE GOVERNMENT IN UKRAINE IN THE BEGINNING OF 30TH YEARS OF XX CENTURY

The analysis of the actions directed on increase of efficiency of activity of organs of the government and the government of Ukraine in the beginning of 30th years of last century is executed.

² Див. стор.48 публікації у журналі: Радянська Україна. –1936. –№ 11.